

Förstudie av förutsättningarna för en etablering av
forskningsdelen av World Internet Institute
inom Högskolan i Gävle

av FD Eva Åsén Ekstrand

Dnr 50-714/10
2010-06-09
rev 2010-06-14

Förstudie avseende förutsättningarna för en etablering av forskningsdelen av World Internet Institute inom Högskolan i Gävle

Förord

Föreliggande förstudie har genomförts mellan 17 maj och 10 juni 2010. Uppdraget har varit att undersöka möjligheterna för World Internet Institute (WII) att förlägga forskningsdelen av den årliga undersökningen Svenskarna och Internet, till Högskolan i Gävle.

De källor som använts är sådant material som återfinns på olika webbsidor, det gäller framför allt beskrivningarna av WIIs verksamhet och dess medlemmar.

Muntliga uppgifter har hämtats från referensgruppen för projektet: Håkan Attius (HiG), Åsa Morberg (HiG), Ole Oldéen (WII), Stefan Hedin (WII) och Anders Enqvist (Länsstyrelsen).

Informationsutbyte har ägt rum med utbildnings- och forskningsnämndens ordförande vid HiG, professor Bahram Moshfeg, vice ordförande FD Agneta Ney, och forskningsledare professor Michael Gustavsson samt med olika ämnesföreträdare, företrädesvis inom Akademin för utbildning och ekonomi. Även kanslichef Hans-Gunnar Johansson har rådfrågats.

Förstudien är skriven för läsare inom WII såväl som HiG samt även andra externa intressenter, exempelvis Länsstyrelsen och innehåller därför orienterande information om bland annat WIIs medlemmar och HiGs nya organisation.

Förstudien är inte komplett, i bemärkelsen heltäckande kartläggning, varken när det gäller den pågående forskningen inom HiG, eller när det gäller olika externa finansieringsmöjligheter till exempel.

Förstudien har genomförts på uppdrag av akademichef Åsa Morberg.

Gävle, den 9 juni

Eva Åsén Ekstrand

Sammanfattning

Syftet med förstudien avser förutsättningarna för en etablering av forskningsdelen av World Internet Institute (WII) inom Högskolan i Gävle (HiG), med målet att tillskapa tvärvetenskapligt/mångvetenskapligt förankrad Internetforskning vid HiG.

WIIs verksamhet på HiG kommer att - under förutsättning att erforderliga beslut fattas - utgöras av en årlig analys och rapport samt utvärdering av undersökningen Svenskarna och Internet, vars datainsamling och bearbetning utförs av .se. I samband med publiceringen av den årliga undersökningen organiseras seminarier och presentationer i olika publika sammanhang.

Den forskningsmiljö som WII kan erbjudas på HiG är mångvetenskaplig och under utveckling. I dagsläget finns två etablerade forskningsprofiler på HiG: Byggd miljö respektive Hälsofrämjande arbetsliv. En tredje forskningsprofil, Utbildningsvetenskap, är under uppbyggnad. Inom dess ramar kan WII placeras. Befintliga forskargrupper under profilmrådet är (prel.) Ämnesdidaktisk forskning, Professionsforskning och Vetenskapsforskning. WIIs verksamhet på HiG kan benämnas Internetforskning och rymmas i den sistnämnda grupperingen. En inplacering i HiGs forskningsprofiler innebär att WII inlemmas i Forsknings- och utbildningsnämndens gängse beredning och kvalitetsgranskning.

Flertalet forskare inom den Utbildningsvetenskapliga profilen har sina tjänster förlagda till Akademin för Utbildning och Ekonomi (AUE), vilken föreslås bli Internetforskningens organisatoriska hemvist.

Under lå. 2010/2011 föreslås professor Olle Findahl, nuvarande forskningsledare på WII, anställas som gästprofessor 50% inom ämnet medie- och kommunikationsvetenskap (MKV), avdelning humaniora, Akademin för utbildning och ekonomi. Under året kommer professor Findahl successivt överlämna arbetet med innevarande års undersökning, genom att arbetsrutiner och metoder gås igenom och rapporten skrivs, tillsammans med en grupp forskare som leds av FD Eva Åsén Ekstrand, lektor i MKV, avd humaniora/AUE.

Inför nästkommande läsår 2011/2012 ska förutsättningarna för en permanent professorstjänst och doktorandtjänster utredas - och utlysas - i samråd med prof. Findahl, liksom arbetet med en långsiktig extern och intern finansiering, det senare via Högskolans Utbildnings- och forskningsnämnd. Utvärdering ska ske under (prel.) augusti 2011.

Innehåll:

Syftet.....	5
Uppdraget.....	5
Tidsplan för förstudien.....	5
Styrgrupp för projektet.....	5
Bakgrund.....	5
World Internet Project, WIP.....	5
World Internet Institute, WII.....	6
HiGs nya organisation.....	7
De årliga undersökningarna.....	7
Andra undersökningar.....	8
Forskningsorganisationen vid HiG.....	9
Utbildnings- och forskningsnämnden.....	9
Läraryrkesnämnden.....	10
Forskningsprofiler och forskningsanknytning på HiG.....	10
Byggd miljö.....	10
Hälsofrämjande arbetsliv.....	10
Utbildningsvetenskaplig forskning (arbetsnamn).....	11
Utbildningsvetenskap vid HiG i framtiden - vilka discipliner?.....	12
Forskningsanknytning i utbildningarna.....	12
Finansiering, intern och extern.....	13
Intern finansiering.....	13
Extern finansiering.....	13
Utveckling och framtidsplaner.....	13
Möjliga samarbetspartners, nationellt och internationellt.....	13
Tänkbar forskningsmiljö för Svenskarna och Internet på HiG.....	14
Så kan Svenskarna och Internet etableras på HiG, ett förslag.....	14
Bilaga 1: Årlig arbetscykel.....	16
Bilaga 2: Seminarserier på AUE.....	17

Syftet

Syftet med förstudien avser förutsättningarna för en etablering av forskningsdelen av World Internet Institute (WII) inom Högskolan i Gävle (HiG). Målet är att tillskapa tvärvetenskapligt/mångvetenskapligt förankrad Internetforskning vid HiG.

Uppdraget

I uppdraget ingår att belysa organisations- och finansieringsfrågor, utbildning, forskning - och forskningsanknytning, utvecklingsmöjligheter och möjliga samarbetspartners nationellt och internationellt, samt bakgrunden till förslaget att etablera WIIs forskningsdel till HiG.

Förstudien avslutas med en beskrivning av den forskningsmiljö som WII skulle kunna ingå i, samt en lista med förslag på överväganden och åtgärder som bör vidtas för att en etablering ska kunna ske.

Tidsplan för förstudien

Förstudien ska redovisas 10 juni med skriftlig rapport. Uppdraget har stämts av med referensgruppen den 2 juni 2010.

Styrgrupp för projektet

Håkan Attius (HiG), Åsa Morberg (HiG), Ole Oldeen (WII), Stefan Hedin (WII), Anders Enqvist (Länsstyrelsen) samt adjungerad Olov Rydberg (Länsstyrelsen).

Bakgrund

WII är en öppen medlemsorganisation och en icke- vinstdrivande verksamhet, allt eventuellt överskott återinvesteras i forskningen. Finansieringen genereras genom forskningsanslag, offentliga aktörer, näringslivsintressenter och intäkter genererade från den egna verksamheten. En av initiativtagarna, Ole Oldeen, har beskrivit bakgrunden så här:

"År 1999 initierade Teknikparksföreningen i Gävle en utredning för att syna möjligheterna att i Gävle inleda en forskningsansats som följer och studerar hur människa och samhälle påverkas av fenomenet Internet. Förstudien pekade [redan då] ut ambitionen att forskningen borde ledas och bedrivs av Högskolan i Gävle." Något samarbete kom aldrig till stånd. Idag har institutet två externa aktörer som är intresserade av att överta verksamheten och flytta den från Gävle och regionen. Det är bakgrunden till att WII ånyo upptagit kontakterna med HiG, då institutets styrelse tydligt uttryckt ambitionen att behålla forskning och renommé inom regionen.

World Internet Institute utgör den svenska delen av World Internet Project, WIP.

World Internet Project, WIP

World Internet Project grundades 1999 i USA av USC Annenberg School Center for the Digital Future (formerly the UCLA Center for Communication Policy), och leds av Dr. Jeffrey Cole. WIP följer mer än 2000 hushåll i 32 länder hur datorer, digital kommunikationsteknik, Internet och dess användare formar och förändrar vårt samhälle.

Undersökningarna genomförs av fristående forskningsorganisationer i följande länder: Argentina, Australien, Bolivia, Brasilien, Canada, Chile, Colombia, Cypern, Ecuador, Frankrike, Förenade Arabemiraten, Tyskland, Iran, Israel, Italien, Japan, Kina, Macao, Mexico, Nya Zeeland, Polen, Portugal, Ryssland, Singapore, Storbritannien, Sydafrika, Sydkorea, Spanien, Taiwan, Tjeckien, och Ungern. En utgångspunkt är att Internets betydelse och inflytande kommer att överstiga televisionens. Projektet är konstruerat för att gå på djupet och studera

och dokumentera de förändringar som sker allteftersom hushåll och nationer kopplar upp sig och börjar använda Internet. Läs mera på www.worldinternetproject.net

World Internet Institute, WII

World Internet Institute är en ekonomisk förening som ägs av sina medlemmar (se nedan). Institutet ska enligt stadgarna i nära samverkan med högskola/universitet, offentlig verksamhet, och näringsliv, initiera, bedriva och stödja samhälls- och beteendevetenskaplig forskning med fokus på hur människa och samhällsliv påverkas av Internet. Institutet ska genom publicistisk verksamhet, seminarier och konferenser verka för att vinna forskningsresultat och tillämpningar snabbt kommer till praktisk användning, och därmed bidra till utveckling av näringsliv och offentlig verksamhet. Institutets målsättning är att med öppen attityd utgöra en mötesplats för utbildning, forskning, näringsliv och samhälle.

WIIs medlemmar utgörs av :

INTERACTIVE TV ARENA är ett utvecklingsinstitut som arbetar i klusterform för att knyta forskning, innovationer samt teknik-, tjänste- och affärsutveckling till ett kraftfullt center för interaktiva TV-tjänster. Intressenter: Tillväxtverket, Vinnova, Region Gävleborg, Gävle kommun. <http://www.itvarena.com/>

GÄVLE KOMMUN <http://www.gavle.se/>

.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur) ansvarar för Internets svenska toppdomän, .se. Kärnverksamheten är registrering av domännamn samt administration och teknisk drift av det nationella domännamsregistret. <http://www.iis.se/>

SVENSKA STADSNÄTSFÖRENINGEN SSNf, är en ideell förening och oberoende branschorganisation för stadsnätägare. Ett hundratal medlemmar är kommuner och företag som äger eller driver kommunikationsnät som är tillgängliga för alla. Medlemmar finns även inom operatörs- och leverantörsleden i tele- och datakommunikationsbranschen samt även hos utländska stadsnät som tillsammans med SSNf önskar påverka EU-direktiv, utbyta erfarenhet mm. <http://www.ssnf.org/>

INSTITUTET FÖR HUMAN TEKNOLOGI, IHT är en ideell förening, bildad av: NITA - Nationellt IT-användarcentrum vid Uppsala Universitet, Bollnäs Kommun och World Internet Institute. IHTs vision är att hela samhället ska fungera för alla människor oavsett ålder, kön, förmåga, eller kulturell/etnisk bakgrund. IHT bedriver forskning i samarbete med Linköpings universitet, KTH i Stockholm och NHV, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap. <http://www.iht.se/>

CENTER FOR THE DIGITAL FUTURE, är det forskningscentrum på University of Southern California, Annenberg School, där WIP är placerat. <http://www.digitalcenter.org/>

UPPSALA UNIVERSITET, <http://www.uu.se/>

FIBER OPTIC VALLEY, FOV, fungerar som en plattform för utvecklingen av ny tjänste- och kunskapsindustri. Vid sidan av kommersialisering av företagsidéer är forsknings- och utvecklingsprojekten den viktigaste delen av verksamheten. <http://fiber opticvalley.com/>

WII beskriver sig på följande sätt: "Instituttet är en öppen medlemsorganisation och icke vinstdrivande verksamhet, allt eventuellt överskott återinvesteras i forskningen. Finansieringen genereras genom forskningsanslag, offentliga aktörer, näringslivsintressenter och intäkter genererade från den egna verksamheten." <http://www.wii.se/>

På ett övergripande plan kan organisationsstrukturen beskrivas som ett nätverk av korsvisa medlemskap och ägande.

HiGs nya organisation

Sedan årsskiftet är utbildningsverksamheten vid Högskolan i Gävle organiserad i tre akademier: Akademin för utbildning och ekonomi (AUE), Akademin för hälsa och arbetsliv (AHA) samt Akademin för teknik och miljö (ATM).

Forskningsverksamheten på HiG är inordnad i så kallade forskningsprofiler. I HiGs forsknings- och utbildningsstrategi 2009-2012 framhålls forskningsprofilerna Byggt miljö och Hälsofrämjande arbetsliv (se nedan) med huvudsaklig hemmahörighet i ATM respektive AHA. En tredje ämnesdidaktisk forskningsprofil, med hemmahörighet i AUE och med humaniora och samhällsvetenskap som grund, planeras inför kommande period, 2013-2016. I denna förstudie används arbetsnamnet Utbildningsvetenskaplig forskningsprofil. Inom humaniora och samhällsvetenskap kommer forsknings- och utbildningsinsatser de närmaste åren att bland annat koncentreras mot regionala identiteter och medier i nära samverkan med externa aktörer (Dnr 10-491/07).

De årliga undersökningarna

Fundamentet för WIIs verksamhet är den årliga undersökningen Svenskarna och Internet. I Svenskarna och Internet följer man 2000 hushåll sedan sju år tillbaka och resultaten från studien dokumenteras i en rapport, men bryts också ner i fokusområden som studeras vidare.

Datansamlingen sker huvudsakligen genom intervjuer eller postenkäter och ombesörjs av Stiftelsen för Internetinfrastruktur: .SE, som ansvarar för Internets svenska toppdomän. .SE är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för en positiv utveckling av Internet i Sverige och har inga vinstintressen, utan ett förvaltande uppdrag.¹

Från den senaste undersökningen Svenskarna och Internet 2009, lyfts bland annat följande resultat fram och presenteras på webben:

- Fyra av tio är med i en community
- De unga kvinnorna dominerar bloggandet
- Den mesta kommunikationen riktar sig till nära vänner
- Personliga kontakter allt viktigare
- Ålder, utbildning och inkomst har fortfarande betydelse för vem som använder Internet
- De unga männen dominerar fildelningen
- Myndighetsinformation och e-legitimation främst för de med god utbildning och inkomst
- Utbredd ointresse för Internet bland dem som står utanför

Publiceringen av undersökningarna sker skriftligt och under olika publika former. Hittills har ca 20 rapporter publicerats. Minst en svensk och en engelsk rapport publiceras varje år.

¹ Findahl, Olle, Vad säger Internetstatistiken?, 2008 www.iis.se/docs/Internetstatistik_webb_2_.pdf

Webbsidan <http://www.wii.se/> innehåller omfattande information om undersökningarna, rapporterna, nyhetsbrev och faktablad. Länkar till evenemang på nationell och internationell nivå publiceras regelbundet. Frågeformulär från den svenska såväl från den internationella undersökningen är tillgängliga via webbsidan.

Arbetscykel

Varje år upprepas arbetet med undersökningen i en cykel. I början av året utvärderas föregående års undersökning - nya frågor och teman tillkommer - testintervjuer - telefonintervjuer genomförs - leverans av databas - analyser och datakörningar - rapporter och diagram - tryckning av original - sammanfattning, pressmeddelande - presentation av årets Svenskarna och Internet.

Insamlingen av data och leverans av databasen finansieras och ombesörjs av .SE.

Tiden som den del av analysarbetet som forskningsledare prof. Olle Findahl utför, och som denna förstudie avgränsar sig till, uppskattas till 25 arbetsveckor. Den största aktiviteten sker efter sommaren då analyser görs och rapporterna planeras, från augusti till början av november, då resultaten offentliggörs. Runt årsskiftet påbörjas arbetet med nästa års undersökning. Den årliga arbetscykeln med veckoplanering återfinns i bilaga.

Andra undersökningar

Det finns inte några gemensamma regler och överenskommelser om hur Internetanvändningen ska mätas². Frågorna kan gälla tillgänglighet eller användning, till exempel tidsanvändning, men även attityder eller andra värderingsmätande undersökningar. De senare har en lång tradition inom samhällsvetenskaplig forskning om opinioner och opinionsbildning. WIIs undersökningar är främst användarundersökningar. WIPs undersökningar har även ett mindre antal värderings- och bedömningsfrågor (den internationella delen, frågorna Q10-Q13 samt Q24)

Nedan beskrivs kortfattat tre andra relevanta, såtillvida att de behandlar medier i vid mening, användarundersökningar samt en likaledes relevant attitydundersökning.

MEDIEBAROMETERN

Mediebarometern som ges ut av Nordicom, är årlig och avser att belysa hur stor andel av den svenska befolkningen som en genomsnittlig dag under respektive år tagit del av ett antal enskilda medier: radio, TV, text-TV, video, bio, kassetband, CD-skiva, morgontidning, kvällstidning, vecko-/månadstidning, tidskrift, bok, direktreklam och ny medieteknologi. Ett särskilt frågeområde rör Internetanvändningen. Syftet är att beskriva tendenser och förändringar i människors nyttjande av massmedier. Undersökningen bygger på telefonintervjuer till ett slumpmässigt urval av befolkningen mellan 9-79 år. Mediebarometern genomfördes första gången 1979 och har sedan dess genomförts varje år. Nordicom har knutit ett vetenskapligt råd till undersökningen för att säkerställa vetenskaplig kvalitet och oberoende.

POST- OCH TELESTYRELSEN (PTS)

Post- och telestyrelsen genomför sedan 2002 årligen en individundersökning³ som syftar till att ge kunskap om marknaden utifrån ett konsumentperspektiv. Undersökningen omfattar

² Findahl, Olle, 2008, s 16

³ <http://www.statistik.pts.se/start/>

elektronisk kommunikation, vilket innebär fast telefoni, mobil telefoni, TV samt Internet och IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Målgrupp för undersökningen är allmänheten i Sverige mellan 16-75 år. Urvalet är ett riksrepresentativt slumpmässigt urval som omfattar 4000 individer, datainsamlingen sker huvudsakligen genom postala enkäter.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN (SCB)

Statistiska Centralbyrån är en förvaltningsmyndighet vars främsta uppgift är att förse kunder med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Det sker på uppdrag av regeringen och olika myndigheter men även kunder inom det privata näringslivet och bland forskare. Statistik om IT-användning bland individer redovisas i SCB:s databaser, på SCB:s webbplats samt av Eurostat. Undersökningen finansieras och regleras till sin utformning av EU. Data för undersökningen har samlats in med hjälp av tilläggsfrågor till de telefonintervjuer som genomförs i samband med Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

SOM-INSTITUTET

SOM-undersökningarna (Samhälle-Opinion-Medier) på Göteborgs universitet är exempel på attitydundersökningar och har sedan 1986 genomförts av flera forskare från olika håll, till exempel massmedieforskning, statsvetenskap, medieekonomi. Institutet beskriver sig på följande sätt: "Opinioner, trender och analyser - ett oberoende undersökningsinstitut i forskningens tjänst.. " SOM-institutets huvudsyfte är att i sina årliga undersökningar belysa långsiktiga samhälls-, opinions- och medietrender. Samtidigt genomför institutet även projekt som sträcker sig över kortare tidsperioder. Sedan 1998 har frågor ställts om Internet.

ÖVRIGT

Internetanvändningen undersöks även av kommersiella undersökningsföretag som exempelvis MMS (Mediamätning i Skandinavien), Gallup och Nielsen för att nämna några. MMS:s ägare och uppdragsgivare är framför allt TV-kanaler, mediebyråer och annonsörer. Gallups verksamhet omfattar sociala och ekonomiska undersökningar företrädesvis med privat näringsliv som uppdragsgivare. Nielsen//NetRatings är ett uttalat affärs- och marknadsorienterat företag.

Sammanfattande kommentar: Metoder som innehållsanalys, effektmätning och långa mätserier av attityder och vanor i befolkningen, där demokratifrågor stått i centrum⁴, har alltsedan första världskriget intresserat forskare och beslutsfattare. WILs bidrag till den samlade forskningen gäller Internetvanor i olika ålderskategorier, olika typer av medieanvändning, kommunikation med bloggar och andra sociala medier för att ge några exempel.

Forskningsorganisationen vid HiG

Utbildnings- och forskningsnämnden

Utbildnings- och forskningsnämndens ansvarsområde innefattar att säkra och utveckla kvaliteten i Högskolans utbildningar, exklusive lärarutbildningen. Utbildnings- och forskningsnämnden ska vidare främja god forskningskvalitet och främja Högskolans utbildnings- och forskningsprofil enligt antagna strategier. Nämnden ska besluta om fördelning av de forskningsmedel, som nämnden disponerar, enligt högskolestyrelsens riktlinjer.

⁴ Petersson, Olof, *Opinionsbildning*, 2010

Lärarytbildningsnämnden

Med 'forskning i anslutning till lärarytbildning' avses forskning i anslutning till lärarytbildningen och skolväsendet i vid mening, t ex skolans organisation, ledning och kultur, på lärarytbildningen, ämnesdidaktik, den pedagogiska yrkesverksamheten i skolan eller elevernas lärandeprocesser. 'Skola' och 'skolväsende' inkluderar då vad som vanligen kallas gymnasie-, grund- och förskola.

En närmare beskrivning av nämndernas uppgifter inom sina respektive ansvarsområden finns att tillgå i *Organisation, ansvarsfördelning och beslutsordning, dnr:10-1804/08*

Forskningsprofiler och forskningsanknytning på HiG

En önskvärd utveckling av ett samarbete mellan WII och HiGs forskningsverksamhet är att skapa en bas för mångvetenskapliga forskargrupper. Det är också önskvärt av tvärvetenskapliga skäl att det finns forskning som är akademiöverskridande.

HiGs starka forskningsmiljöer utgörs av redan etablerade centra och institut: Centrum för belastningsskadeforskning, Geografiska informationssystem (GIS), Centrum för logistik och innovativ produktion (CLIP) och Radio Measurement Center.

Nedan kommenteras tänkbara miljöer och/eller redan etablerade kontakter inom ramen för forskningsprofilen Byggd miljö, forskningsprofilen Hälsofrämjande arbetsliv och slutligen miljön i den tredje forskningsprofilen under uppbyggnad: Utbildningsvetenskaplig forskning. Notera att det endast är exempel. Pågående projekt kan ha förbisetts. Därefter följer en diskussion om forskningsanknytning i utbildningarna.

Byggd miljö

CENTRUM FÖR LOGISTIK OCH INNOVATIV PRODUKTION (CLIP)

CLIP är ett FoU-centrum som erbjuder forskning och utbildning inom logistik och innovativ produktion, med målet att förbättra effektivitet och konkurrensförmåga i företag och organisationer. Exempel på en tänkbar forskningsfråga, som skulle kunna vara av intresse inom såväl mindre, geografiskt utspridda företag, som stora organisationer är bruket av så kallade sociala medier, vilka ingår i WIIs årliga undersökningar. Ingen kontakt tagen. Centrumföreståndare: Professor Lars Bengtsson

GEOGRAFISKA INFORMATIONSSYSTEM (GIS)

Ingen självklar koppling till WIIs undersökningar idag. I stort sett alla faciliteter inom GIS är nätbaserade. Ett ämnesområde under utarbetande är Public e-services. Ingen kontakt tagen. Forskningsledare: Professor Anders Östman.

RADIO MEASUREMENT CENTER

Radiokommunikation i snäv bemärkelse. Radiomätteknologi är ett område inom traditionell ingenjörsvetenskap. Tveksamt om WIIs användarundersökningar av digital kommunikationsteknik i hushåll och hos individer kan vara relevant. Centrumföreståndare: Professor Claes Beckman

Hälsofrämjande arbetsliv

CENTRUM FÖR BELASTNINGSSKADEFORSKNING

Fysisk variation vid användning av informationsteknologi hos barn och vuxna

Datorer och annan IT används numera långt ner i åldrarna, både i skolan och på fritiden, och det finns uttryckta farhågor att även barn kan drabbas av belastningsskador på grund av brist på fysisk aktivitet och variation. Projektet jämför mönstret av IT-användning hos skolbarn och vuxna akademiker genom kontinuerliga observationer av aktiviteter och arbetsställningar från morgon till kväll. Variationen i fysisk belastning bedöms med ett antal nya metoder, t.ex. hur ofta personen byter mellan IT-användning och annan aktivitet och vilken denna andra aktivitet i så fall är. Ansvarig: Professor Svend Erik Mathiassen. Kontakt etableras enl. mail i början av juni.

Utbildningsvetenskaplig forskning (arbetsnamn)

Det tredje profilområdet Utbildningsvetenskap är under utveckling⁵. Det är här det mest tydliga intresset för WIIs undersökningar finns. Forskningsområdet vetter till stor del mot lärarutbildningarnas basämnen inom humaniora och samhällsvetenskap, förutom beteendevetenskaperna som traditionellt också förknippas med utbildningsvetenskaperna.

Utbildningsvetenskap rör frågor om utbildning, undervisning, forskning, kunskap och vetenskap. Exempel på verksamheter som kan studeras är skola, högre utbildning, fortbildning, folkbildning, forskning inom och utanför universitet och högskolor. Därutöver kan fostran och systematisk påverkan hos individer och grupper studeras oberoende av specifika institutioner och verksamheter.

Den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Högskolan i Gävle (enligt aktuellt förslag) inriktas mot tre huvudområden, vart och ett med ett bärande element: de akademiska disciplinerna, professioner samt system- och policyfrågor. En skissartad översikt över befintlig forskning inom områden som ligger inom WIIs intresseområde, vad gäller Internetanvändningen, kan sammanfattas under tre underrubriker: IT i skolan, IKT i skola och arbetsliv samt mediernas betydelse för individen, eller grupper av individer, den sociala och intellektuella miljön. Förslaget som diskuteras kan åskådliggöras med figur 1:

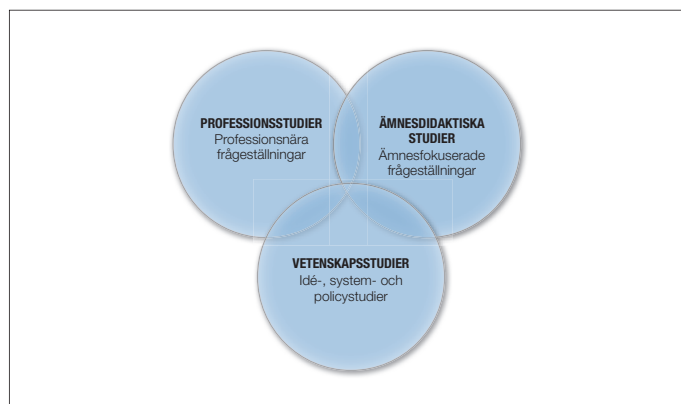

Fig. 1: Grafiskt kan forskningsområdet åskådliggöras genom tre delvis överlappande cirklar. Figurens centralpunkt kan då sägas vara en representation av den så kallade utbildningsvetenskapliga kärnan. Figuren vill också illustrera att det finns vissa projekt och temata som kan ses som gemensamma för flera forskargrupper, t.ex. forskning om läs- och skrivutveckling, genus, IT, lärande. Ur intern promemoria 19 maj 2010: "Utbildningsvetenskapligt forskningsområde - en framtida profil?", av Michael Gustavsson.

⁵ Enligt *Forsknings- och utbildningsstrategier 2009 – 2012* "avser Högskolan /.../ göra strategiska satsningar för att till kommande fyraårsperiod (2013 - 2016) ha utvecklat utbildning och forskning inom en ämnesdidaktisk forskningsprofil" (jfr Utbildningsvetenskaplig forskning ovan).

Organisatoriskt hör profilen Utbildningsvetenskap hemma i Akademin för Utbildning och Ekonomi (AUE).

Utbildningsvetenskap vid HiG i framtiden - vilka discipliner?

Nedanstående uppräknig vill exemplifiera vilka ämnen som kan rymma utbildningsvetenskaplig forskning, utan någon rang- eller prioriteringsordning. Det är således inte bara ämnen som är direkt kopplade till lärarutbildningarna, även forskare från andra områden och discipliner kan vara aktuella för ett utbildningsvetenskapligt forskningsområde.

Didaktik	Engelska
Psykologi	Statsvetenskap
Matematik	MKV
Fysik	Juridik
Biologi	Företags- och national-
Kemi	ekonomi
Svenska språket	Sociologi
Litteraturvetenskap	Socialt arbete
Historia	Vårdämnena
Religionsvetenskap	Pedagogik
Kulturvetenskap	

Forskningsanknytning i utbildningarna

WII har under åren ställt de årliga undersökningarna till HiGs och andra lärosätens förfogande för att de ska kunna användas i utbildningen. Det har hittills endast skett sporadiskt.

Inom flera utbildningsprogram inom AUE finns relevanta kopplingar till WIIs undersökningar: metodkurserna i MKV (informatörsprogrammet) och statsvetenskap (politik och medier) för att nämna ett par.

Inom lärarutbildningen torde undersökningarna kunna vara en utmärkt källa för blivande lärare, alla examensnivåer, att exempelvis undersöka medieanvändningen i olika åldrar. Enligt de nya lärarutbildningarna ska alla som genomgått lärarutbildningen kunna "visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna".

Kraven på IT i lärarutbildningarna är gammalt såtillvida att "media" funnits med i läroplanerna i den gamla skolan under alla år, men utan att egentligen funnit några ändamålsenliga former. Det vi sett de senaste femton åren är vad som allmänt kallas för mediekonvergens, vilket betyder att olika medieformer konvergerat och alla medier och mediala uttrycks i datorerna och på Internet.

De unga Internetanvändarna tar del av information, skapar egna uttryck (you tube mm) och interagerar med andra i de så kallade sociala medierna som facebook t ex, men även IM, instant messaging, blogging, spelar spel och så vidare. Enligt senaste Svenskarna och Internet är nybörjaråldern 4 år.

I lärarutbildningarna torde kunskaper om utvecklingen av Internetanvändningen vara

väsentliga. Ett annat exempel är den företagsekonomiska kursen Upplevelseekonomi som pågår innevarande termin och som aktivt använder sociala medier, främst Facebook, i undervisningen.

Finansiering, intern och extern

Intern finansiering

De interna, statligt reglerade, finansieringsformerna för forskning på HiG utgörs av de forskningsmedel som genereras utifrån tidigare års forskningsverksamhet. Utlysning sker varje år, på hösten, av Forsknings- och utbildningsnämnden, som också fattar beslut om medeltildelningen utifrån fastlagda kvalitetskrav.

Extern finansiering

I nuläget sker den årliga datainsamlingen till Svenskarna och Internet genom .se:s försorg, både vad gäller finansiering och genomförande. Bearbetningen av materialet och analys, samt rapportskrivande finansieras under 2010 av WII.

Flertalet av de externa forskningsfinansiärer som HiG hänvisar till via sina webbsidor är starkt målinriktade mot kommersialisering, tillväxt, innovationer och entreprenörskap.

Tänkbar finansieringsform i framtiden för Svenskarna och Internet kan exempelvis vara statligt regleringsbrev genom Kulturdepartementet, jfr Medierådet.

Utveckling och framtidsplaner

INNOVATIVA Huset. Högskolan bygger i samarbete med Norrporten ett nytt hus för forskning och laboratorium inom teknik. Den totala storleken på projektet är cirka 3 750 m². Byggnaden blir tvådelad. En del, 2 000 m², innehåller verkstäder och laboratorium, resterande del är kontor i två plan samt en publik del för att inspirera till studier i naturvetenskap och teknik. (Se Lokaler, www.hig.se)

Från MKV/humaniora har framförts önskemål om att få disponera delar av lokalerna för medieövningar, experiment och laborationer samt för viss publik verksamhet som seminarier och AV-presentationer/-visningar. Inflyttning sker på senhösten 2010.

Möjliga samarbetspartners, nationellt och internationellt

I förstudiens uppdrag ingår att belysa vilka tänkbara samarbetspartners som finns nationellt och internationellt. Vad gäller det nationella perspektivet utgör HiGs forskare en del av det etablerade forskarsamhället. Flera av de ämnesdiscipliner som är direkt berörda av detta projekt ingår också i olika nätverk. Som exempel kan nämnas Föreningen för Sveriges Medie- och kommunikationsforskare (FSMK) som höll sin årliga stämma på HiG 26-27 maj innevarande år, tillsammans med och under ledning av MKV-ämnet i Gävle. Sexton lärosäten över hela landet deltog. Nästa år äger nätverksträffen rum i Uppsala och planeras tillsammans med MKV i Gävle.

INTERNATIONELLA SAMARBETSPARTNERS. HiG har inom områdena humaniora och samhällsvetenskap sedan många år haft etablerade kontakter med University of KwaZulu-Natal, Sydafrika, tack vare stipendier från Internationella programkontoret. Från och med detta år har ett nytt samarbete inletts med Centre for Communication, Media & Society, Durban.

Tänkbar forskningsmiljö för Svenskarna och Internet på HiG

Under många år har WII och MKV-avdelningen på HiG haft kontakter i termer av gästföreläsningar och gemensamma seminarier. I syfte att vidga kretsen av forskare till fler discipliner och för att stämma av intresset för de senaste forskningsresultaten av Svenskarna och Internet, arrangerades det första seminariet Om Undran inför det postindustriella samhället, med deltagare från humaniora och företagsekonomi, den 16 februari 2010.

Seminariegruppen består av: doktorand Gabor Bora, estetik, FD Lasse Ekstrand, sociologi och företagsekonomi, professor Michael Gustavsson, litteraturvetenskap, doktorand Mats Hyvönen, MKV, FD Rolf Jonsson, statsvetenskap, FD Agneta Ney, historia, FD Tore Nilsson, engelska, FD Eva Åsén Ekstrand, MKV samt Olle Findahl, forskningsledare WII. Det andra seminariet planeras till hösten 2010.

I bilaga 2 återfinns en något mer utförlig beskrivning av seminariets kärnfrågor samt ytterligare två seminarier som sammantagna bildar den forskningsmiljö som Svenskarna och Internet kan ingå i. Det regionala perspektivet återkommer i två av de tre serierna.

Förutom tänkbara forskningsämnen och nämnda seminarier pågår forskning av enskilda forskare i olika ämnen. För att nämna några: språkinlärning genom Internet bland barn, av FD Charlotte Engblom, svenska språket och docent Margareta Rönnerbergs just avslutade studie (2010) *Från Barnjournalen via Lilla Aktuellt - till Häxan Surtants Rapport?: om barn, tv-nyheter, politik och medborgarskap*. Visby: Filmförlaget. Ett annat forskningsprojekt med relevans är avhandlingen (arbetsnamn) *Medierade landskap i förändring, den regionala pressens framställning av "det lokala" och "det regionala"* av doktoranden i MKV, Mats Hyvönen. Avhandlingsprojektet delfinansieras till hälften av Nya Stiftelsen Gefle Dagblad.

Andra forskningsprojekt med relevans för Internetforskning som kan finnas på HiG låter sig inte kartläggas i denna förstudie.

Den forskningsmiljö som HiG kan erbjuda inom ramen för den tredje forskningsprofilen Utbildningsvetenskap utmärks av mångvetenskap.

Så kan Svenskarna och Internet etableras på HiG, ett förslag

- Svenskarna och Internet ingår i forskningsprofilen Utbildningsvetenskap vid AUE, Idé- och policystudier enligt fig. 2.
- Svenskarna och Internet utgör stommen i en forskargrupp som benämns Internetforskning och som för närvarande utgörs av tre seminarier, se ovan.
- Under innevarande år avsätts medel motsvarande ca en ettårig halvtidstjänst (för lektorskompetent) för att möjliggöra övertagandet av forskningen.
- Under lå 2010/2011 kontrakteras nuvarande forskningsledare Olle Findahl för att överlämna Svenskarna och Internet.
- Ledningen uppdras åt ämnesansvarige FD Eva Åsén Ekstrand, MKV, avdelning humaniora, Akademin för utbildning och ekonomi.
- Successivt sker inskolning i arbetet med innevarande års undersökning, genom att arbetsrutiner och metoder går igenom och rapporten skrivs, samt att hela årscykeln fullföljs.
- Årets datainsamling avslutas under sommaren 2010 och analysarbetet pågår under hösten.
- Färdigställandet av rapporter sker under nov/dec 2010.
- Utvärdering av inskolningsarbetet görs av professor Findahl i samråd med MKV under våren 2011.

- Inför kommande läsår 2011/2012 ska förutsättningarna för en permanent professorstjänst, tillika doktorandtjänster utredas och eventuellt utlysas, i samråd med prof. Findahl.
- Fortsatt arbete med en långsiktig finansiering under året.
- Internetforskning kan framgent ledas och administreras av MKV med tydligt uppdrag vad gäller publiceringar, forskningsinformation etc.
- Ansvaret för utformandet av uppdraget och för den vetenskapliga granskningen av Internetforskningen på HiG underställs forskningsnämnden.

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI	AKADEMIN FÖR TEKNIK OCH MILJÖ	AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
<i>FORSKNINGSPROFIL UTBILDNINGSVETENSKAP</i>	<i>FORSKNINGSPROFIL BYGGD MILJÖ</i>	<i>FORSKNINGSPROFIL HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSLIV</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Ämnesdidaktik • Professionsstudier • Vetenskapsstudier • Idé- och policystudier 	<ul style="list-style-type: none"> • Geografiska informationssystem • Centrum för logistik och innovativ produktion • Radio Measurement Center 	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum för belastningsskadeforskning
<ul style="list-style-type: none"> • Internetforskning 		

Fig.2: Skiss över Internetforskningens placering i HiGs forskningsorganisation. Internetforskning kan vara akademi- och gränsöverskridande mellan forskningsprofilerna. Notera att forskningsorganisationen, så som den framträder i skissen, ännu inte är fastslagen av HiGs ledning.

-oOo-

Bilaga 1: Årlig arbetscykel

Arbetsgång: Svenskarna och Internet

1. Utvärdering föregående års undersökning: Frågor, intervjuer, databasen, analyser, rapporten. Slutsatser.
2. Nytt frågeformulär:
WIP-frågor med senaste ändringar från årets WIP-konferens.
Basfrågorna som återkommer. Kan några ställas över?
Nya teman och frågor. (Blocket, politik, hälsa, socialt nätverk, kartinfo, spel m.m.)
3. Preliminärt frågeformulär. Övergripande struktur. Strykningar? Webbenkät.
4. Testintervjuer. Svar på webbenkät.
5. Slutsatser av testintervjuer. Fastställande av frågeformulär och webbenkät.
6. Telefonintervjuerna genomförs.
 - A. Panel. Uppföljning
 - B. Urval av nya intervjupersoner. Uppföljning.
7. Leverans av databas när intervjuerna är genomförda.
8. Genomgång och korrigerings av databas. Provkörningar av alla variabler. Kompletteringar.
9. Analyser och datakörningar.
10. Rapportskrivning och diagramproduktion
11. Rapportdesign och produktion av tryckfärdigt original.
12. Sammanfattning, pressmeddelande, webbversion av rapporten
13. Presentation av årets Svenskarna och Internet.

Dec 09:	(1) + (2)	1 v
Jan 10:	(2) + (3) +(4)	2 v
Feb 10:	(4) +(5)	1 v
Mars	(6)	
April	(6) + (7)	
Maj	(8) + (9)	3v
Juni	(9)	2v
Juli	WIP	2v
Aug	(9) + (10)	4v
Sep	(9) + (10)	5v
Okt	(9) + (10) + (11) + (12)	4v
Nov	(13)	1v
Dec		
Summa:	25 veckor	

Bilaga 2: Seminarierier på AUE

Undran inför det postindustriella samhället

Hur är samhället möjligt idag? Vad får det att hålla ihop? Industrisamhället alstrar arbetslöshet i samma takt som fabriker läggs ner och industrier flyttar till låglöneländer med ett växande prekariat som följd. Hur motverkas utslagningen? Övergången från det agrara till industrisamhället skedde gradvis; industrisamhället skapade förutsättningarna för ett välfärdssamhälle med en stabil offentlig sektor. Idag sker förändringarna i snabb takt, med globaliseringen utmanas välfärdssamhället och nya sociala mönster och kommunikationsmönster utkristalliseras. Regionen Gävleborg är ett intressant exempel på hur denna brytningstid tar sig uttryck. Med en stigande arbetslöshet och med en lägre andel högskoleutbildade än andra regioner i landet riskerar modlösheten sprida sig. Sedan tio år företar World Internet Institute undersökningar över Internetanvändningen i Sverige och jämför med internationella förhållanden. Fortfarande ligger Sverige bland de främsta när det gäller såväl datorinnehav som Internetanvändning. Over 80% i åldersgrupperna 16 - 35 år i Sverige är dagliga användare av Internet. Andelen tevetittare minskar och unga kvinnor tar över de sociala medierna på Internet, för att nämna några exempel på hur de mediala kommunikationsmönstren förskjuts. Hur ska dessa förhållanden förstås? Vilka frågor kan ställas?

Kontaktperson: FD Eva Åsén Ekstrand

Interaktionsteknologi för lärande

Inom det utbildningsvetenskapliga området är frågan om Interaktionsteknologi (IT) som resurs för lärande och som samhällsföreteelse starkt kopplat till lärarutbildning, skola och förskola och till den undervisning och det lärande som där tar form. Inom lärarutbildningen vid HiG är t.ex. den tematiska forsknings- och utvecklingsgruppen "Interaktionsteknologi för lärande" under uppbyggnad. Forskning planeras inom flera områden. Exempelvis söks hösten 2010 forskningsmedel för ett longitudinellt projekt där förskollärlärande i slutet av utbildningen studeras och sedan följs under de första åren i yrkesverksamhet. I fokus är bl.a. deras normer och attityder till IT, deras IT-färdigheter och vanor samt deras föreställningar och förväntningar om hur IT används i förskolan. Uppföljning sker under några av deras första år som förskollärare, då även med fokus på hur IT används i arbetet med barnen, som egna arbetsredskap samt i kontakten med föräldrar. Kontaktperson: FD Göran Fransson

Medielandskap i förändring

Inom medieforskning brukar "medielandskap" avse mer eller mindre tydligt avgränsade geografiska områden inom vilka olika medier och medietyper existerar och samspelar. Landskapsmetaforen kan då till exempel användas för att beskriva olika analytiska nivåer i en forskningsansats (Hyvönen 2009). Metaforen är flitigt använd, även inom Internetforskningen. Andra, liknande metaforer används i medieforskning. I *Norsk mediehistorie* (2003) anlägger Henrik Bastiansen och Hans Fredrik Dahl ett bredare, "panoramiskt" perspektiv på olika perioders mediala framställningsformer. Det bredare perspektivet sammanfattas i begreppet "mediesystem". Studierna pendlar mellan det generella och det specifika, mellan historiska fallstudier och överordnade perspektiv. Syftet med detta är dels att undvika den ensidiga enmediala fokuseringen, dels att argumentera för att mediehistorien som helhet är betydligt större än summan av delarna. Olika historiska mediesystem definieras som summan av en periods mediala förbindelser och relationer beträffande produktion, distribution och reception. Begreppet mediesystem syftar alltså till att fånga den komplexitet som varje tids medielandskap rymmer. Den helhet som kan etableras på tvärs över de olika medieformerna utgör därmed epokens fokus. "På det viset riktas uppmärksamheten på samhällets samlade *mediesystem* – helheten av medieformer i en given epok." (Bastiansen, Henrik Grue och Dahl, Hans Fredrik, *Norsk mediehistorie*, (Oslo: Universitetsforl, 2003). Inom andra discipliner dom exempelvis företagsekonomi, bedrivs forskning som i någon mening kan anses vara relevant. Media management är ett studieområde som är under stark utveckling. Omstruktureringar i spåren av den mediekonvergens som ägt rum, har konsekvenser för såväl produktionsidan som marknaden och icke minst de *mediala uttrycken* i vid mening. Kontaktperson: FD Tore Nilsson.